

การตั้งชื่อของคนลาว : คำและความหมาย ¹

สาริสา อุ่ณฑานนท์²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายลักษณะการใช้คำและความหมายของคำเรียกชื่อของคนลาว โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ประชากรลาวกลุ่มตัวอย่างจำนวน 58 คน และจากการสุ่มตัวอย่างรายชื่อบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งชาติ สปป.ลาว จำนวน 207 ชื่อ รวมทั้งสิ้น 270 ชื่อ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า คนลาวนิยมตั้งชื่อให้คำเรียกชื่อมีเสียงสัมผัสพยัญชนะหรือสระภายใน หรือมีความสัมพันธ์กับชื่อสมาชิกในครอบครัว สำหรับความหมายของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนลาวนิยมนำคำว่า คำ (ทอง) ทอง เพ็ด (เพชร) มะณี (มณี) แก้ว พอน (พร) สี (ศรี) บัว (ดอกไม้บูชาพระ) มาใช้ในการตั้งชื่อ เพราะมีความหมายสื่อไปถึงความร่ำรวย หรือสิ่งที่ดีงาม ซึ่งคำเหล่านี้สามารถนำมาตั้งชื่อได้ทั้งเพศชายและ เพศหญิง ส่วนการใช้คำระบุเพศในการตั้งชื่อมีจำนวนน้อย เช่น สมพิด พิมพา สีสะหมอน สีวิไล บัววัน สุลิยา สุลี แสงสุลี หัดสะดี ซึ่งชื่อเหล่านี้สามารถนำมาใช้ตั้งชื่อได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง

Abstract

This article is intended to characterize the language in naming of Lao people in two issues: words and meanings. The data is collected from in-depth interviews with 5 key informants, a sample population of 58 Lao people who live in Vientiane Principal Lao PDR. and a sample names of 207 officers in National University, Lao PDR. The total data is 270 names.

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัย เรื่อง การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนลาว ในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ได้รับทุนวิจัย จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2551 ประเภท นักวิจัยใหม่

² อาจารย์ ประจำกลุ่มวิชาภาษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

The study shows that Lao people prefer to name their children for the rhyme of consonant or vowel in names or the relation of the family members' names. The meaning of Lao people's names is found that most of them are the words "kham" (คำ) which mean 'gold' or other words such as "thong" (ทอง) 'gold', "phet" (เพชร) 'diamond', "manee" (มณี) 'jewel', "kaew" (แก้ว) 'crystal', "phon" (พอน) 'wish', "see" (สี) 'good' and "bua" (บัว) 'lotus' because these words mean the richness or good things and they can be used to name both a male and female. The study also shows a few specific gender words in naming such as "buawan" (บัววัน) , "phimpha" (พิมพ์) , "somphit" (สมิทธิ) , "seesamon" (สีสะหมอน) , "seewila" (สีวิล) , "suliya" (สุลียา) , "sulee" (สุลี) , "sangsulee" (แสงสุลี) and "hatsadee" (หัตตะดี) which can be used for the names of men and women.

เกริ่นนำ

“ชื่อ” นับเป็นสมบัติประจำตัวของมนุษย์อย่างหนึ่ง ที่แต่ละบุคคลนั้นต้องมี “ชื่อ” เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นอัตตาของตนนับแต่เกิดไปจนตาย ชื่อจึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ทุกคน การศึกษาการตั้งชื่อจึงนับเป็นการศึกษาความคิดแรกของผู้ใช้ภาษาที่สะท้อนผ่านลักษณะการใช้ภาษาในการตั้งชื่อบุคคลในครอบครัว หรือในชุมชนของตน ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมความเชื่อผ่านความหมายของตัวอักษรอีกด้วย

การศึกษาการตั้งชื่อในประเทศไทยนั้น นับว่ามีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นับแต่ปี พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน ทั้งการตั้งชื่อบุคคล พืช สัตว์ หรือสถานที่ต่างๆ สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อบุคคล มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายคน เช่น งานวิจัยเรื่อง “การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทย” ของ สุภาพรณ ญ บางช้าง (2527) ศึกษาการใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปี พ.ศ. 2525 ผลการศึกษาพบว่า การตั้งชื่อของคนไทยบ่งบอกถึงฐานะทางสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า การตั้งชื่อของคนไทยมีจำนวนพยางค์มากขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง

ทางสังคม มีการใช้คำไทยลดลง และมีการใช้ภาษาบาลี-สันสกฤตเพิ่มขึ้นตามลำดับสมัย วรวงศ์นา สว่างตระกูล (2540) ศึกษาการตั้งชื่อของคนไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เรื่อง “การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนไทยในกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า เพศและอายุมีผลต่อการใช้ภาษาในการตั้งชื่อ โดยชื่อของเพศชายมีจำนวนพยางค์น้อยกว่าเพศหญิงในกลุ่มอายุเดียวกัน กลุ่มอายุน้อยมีการใช้ภาษาบาลีสันสกฤตในการตั้งชื่อมากกว่ากลุ่มคนอายุมากทั้งเพศชายและเพศหญิง และชื่อของเพศชายมีความหมายเกี่ยวกับอำนาจ ชัยชนะ และความกล้าหาญ ส่วนชื่อของเพศหญิงมีความหมายเกี่ยวกับความงาม และความบริสุทธิ์ และวิทยานิพนธ์ของชมพูนุช โพธิ์ทองคำ (2541) เรื่อง “การตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงไปตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ซึ่งได้ศึกษาการตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงไป โดยศึกษาเปรียบเทียบการตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงไปใน 3 ช่วงอายุ ผลการศึกษาทำให้เห็นความแตกต่างของการใช้ภาษากะเหรี่ยง และภาษาไทยในการตั้งชื่อ กล่าวคือในระดับกลุ่มผู้สูงอายุ มีการใช้ภาษากะเหรี่ยงในการตั้งชื่อมากกว่ากลุ่มเด็ก ในทำนองเดียวกัน กลุ่มเด็กมีการใช้ภาษาไทยในการตั้งชื่อมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการตั้งชื่อของคนลาวถึงลักษณะการใช้ภาษา และค่านิยมความเชื่อที่สะท้อนผ่านการใช้ภาษาในการตั้งชื่อ นำไปสู่งานวิจัยเรื่อง “การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนลาวในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คืออาจารย์ประจำภาควิชาภาษาลาว และสื่อสารมวลชน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ สปป.ลาว จำนวน 3 คน พระสงฆ์วัดองค์ผู้ มีบทบาทในการตั้งชื่อให้ชาวบ้านใน เขตนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว จำนวน 2 รูป ประชากรลาวกลุ่มตัวอย่างที่มีเชื้อสายลาวสัญชาติลาว เกิดและอาศัยอยู่เขตนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว จำนวน 58 คน และจากการสุ่มตัวอย่างรายชื่อบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งชาติ สปป.ลาว อีกจำนวน 207 ชื่อ รวมรายชื่อที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 270 ชื่อ ผลจากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ พบข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการตั้งชื่อของคนลาวเรื่องคำ และความหมาย โดยคนลาวจะนิยมตั้งชื่อ

ด้วยคำที่มีเสียงสัมผัสกัน หรือใช้คำที่สัมพันธ์กับชื่อของสมาชิกในครอบครัว ส่วนคำที่นิยมนำมาใช้ในการตั้งชื่อนั้นมักจะหมายถึง อัญมณีที่มีค่า หรือสิ่งที่ดีงาม นอกจากนี้ยังพบว่า คำเรียกชื่อระบุเพศในภาษาลาวนั้นมีจำนวนน้อย โดยชื่อบางชื่อนั้น สามารถใช้ตั้งชื่อได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย เช่น บัววัน พิมพา สมพิด สีวิไล สีสะหมอน สีสะหวาด เสาวะลด เป็นต้น

บทความนี้มุ่งอธิบายการตั้งชื่อของคนลาวใน 3 ประเด็นคือ คำที่ใช้ในการตั้งชื่อ ความหมายของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อ และการใช้คำเรียกชื่อระบุเพศที่แตกต่างกัน ระหว่างคนลาวและคนไทย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. คำที่ใช้ในการตั้งชื่อ

การสัมภาษณ์ด้วยการถามถึงชื่อของผู้ให้ข้อมูลเอง รวมถึงชื่อญาติพี่น้อง และบุคคลรอบข้างที่รู้จัก และจากรายชื่อที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง พบว่า ในคำเรียกชื่อมีเสียงพยัญชนะ หรือเสียงสระสัมผัสคล้องจองกัน หรือมีเสียงสัมพันธ์กับชื่อของสมาชิกในครอบครัว โดยชื่อบางชื่อมีคำนี้ถึงความหมาย แต่พิจารณาจากความไพเราะด้วยคำที่มีเสียงสัมผัสกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 เสียงสัมผัสกันในคำ

คำที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนลาวมีโครงสร้างพยางค์ทั้งแบบคำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ และคำสามพยางค์ สำหรับเสียงสัมผัสกันในคำนั้นเกิดขึ้นกับคำเรียกชื่อสองพยางค์ และคำเรียกชื่อสามพยางค์ จากข้อมูลการศึกษา พบการตั้งชื่อที่มีเสียงสัมผัสกันในคำเรียกชื่อสองพยางค์ และคำเรียกชื่อสามพยางค์ใน 3 ลักษณะคือ เสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งสัมผัสกับเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่สองในคำเรียกชื่อสองพยางค์ เสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งสัมผัสกับเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่สองในคำเรียกชื่อสามพยางค์ และเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งสัมผัสกับเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่สามในคำเรียกชื่อสามพยางค์ ดังนี้

1.1.1 เสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งสัมผัสกับเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่สองในคำเรียกชื่อสองพยางค์

โครงสร้างลักษณะนี้เกิดขึ้นกับคำเรียกชื่อที่มีสองพยางค์ โดยเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งสัมผัสกับเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่สอง พบข้อมูล

ทั้งหมด 13 ชื่อ ดังนี้ กองแก้ว เกดแก้ว เกียงแก้ว ดวงเดือน คำดวน พอนพัน พากพุม พิมพา พิมพอน พิมโพ สมลัก สมสี และ สีสุก ลักษณะเช่นนี้เป็น การตั้งชื่อให้เสียงพยัญชนะต้นของทั้งสองพยางค์เป็นเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกัน เช่น ก - ก ด - ด พ - พ ส - ส เป็นต้น ซึ่งการตั้งชื่อให้เสียงพยัญชนะสัมผัส กันจะทำให้เกิดความไพเราะของภาษา เมื่อคำที่ใช้เรียกชื่อมีความไพเราะ ก็สร้างความรู้สึกที่ดีให้กับผู้ที่ตั้งชื่อให้และเจ้าของชื่อ ทั้งเสียงสัมผัสทำให้ออกเสียงง่าย นำไปสู่การจดจำชื่อได้ง่ายต่อไปด้วย

1.1.2 เสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งสัมผัสกับเสียงพยัญชนะ ต้นพยางค์ที่สองในคำเรียกชื่อสามพยางค์

โครงสร้างลักษณะนี้เกิดกับคำเรียกชื่อที่มีสามพยางค์ โดยเสียง พยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่ง สัมผัสกับเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่สอง พบทั้งหมด 17 ชื่อ ดังนี้ พวงพะจัน พอนพิลุน พอนพะสง มอนมาลา มะเมตตา สอนสะหวัน สมสะหวัน สายสะหมอน สีสมพอน สีสะหมอน สีสะหมุด สีสะหวัน สีสะหวาด สีสุพัน สุกสมปอง สูดสาคอน และ เสาสะหวัน ลักษณะเช่นนี้เป็นการนำคำ 2 คำมาประสมกัน โดยคำที่หนึ่งเป็นคำพยางค์เดียว แต่คำที่สองเป็นคำสองพยางค์ เช่น สอน + สะหวัน สม + สะหวัน สี + สะหมอน พอน + พิลุน โดยพบว่า มีการนำคำที่มีเสียง /ส/ เป็นพยัญชนะต้น มาประสมกับคำว่า สะหวัน มากที่สุด หรือเป็นคำสามพยางค์มาประสมกัน เช่น สี + สม + พอน สุก + สม + ปอง ทั้งนี้การนำคำมาตั้งชื่อนั้น จะนิยมให้คำพยางค์ที่หนึ่งมีเสียงพยัญชนะสัมผัส กับพยางค์แรกของคำสองพยางค์ที่ตามมา เพื่อให้เกิดความไพเราะของคำที่ใช้ เรียกชื่อนั่นเอง

1.1.3 เสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งสัมผัสกับเสียงพยัญชนะ ต้นพยางค์ที่สามในคำเรียกชื่อสามพยางค์

โครงสร้างลักษณะนี้เกิดกับคำเรียกชื่อที่มีสามพยางค์เช่นกัน โดยเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งสัมผัสกับเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่สาม ซึ่งการสัมผัสเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่หนึ่งกับเสียงพยัญชนะต้นพยางค์ที่สามนี้ ก็ทำให้เกิดความไพเราะของคำเรียกชื่อเช่นกัน จากข้อมูลพบทั้งหมด 8 ชื่อ ดังนี้ กอละกุด ไชยะสิด ทิดาทิบ เลิดมาลา เวียงสะหวัน สีปะเลิด สีเวียงไซ และ

สุกวิไล โครงสร้างคำเรียก ชื่อที่มีสามพยางค์ข้างต้นนี้ มีโครงสร้างทั้งหมด 4 แบบ โดยแบบที่หนึ่งนั้น เป็นการนำคำ 1 คำที่มีสามพยางค์มาใช้เป็นคำเรียกชื่อ ดังชื่อว่า กอละกต แบบที่สองเป็นการนำคำ 2 คำมาประสมกัน โดยคำที่หนึ่งเป็น คำพยางค์เดียวแต่คำที่สองเป็นคำสองพยางค์ เช่น เลิด + มาลา เวียง + สะหวัน สี + ปะเลิด สุก + วิไซ แบบที่สามเป็นการนำคำ 2 คำมาประสมกันเช่นเดียวกัน แต่คำที่หนึ่งเป็นคำสองพยางค์ และคำที่สองเป็นคำพยางค์เดียว เช่น ไชยะ + สิด ทิดา + ทิบ และแบบสุดท้ายเป็นการนำคำ 3 คำมาประสมกัน โดยแต่ละคำเป็น คำพยางค์เดียว ดังชื่อว่า สี + เวียง + ไช

1.2 ความสัมพันธ์ของชื่อสมาชิกในครอบครัว

คนลาวส่วนใหญ่นิยมตั้งชื่อบุตรให้มีมีความสัมพันธ์กับชื่อของบิดามารดา หรือตั้งชื่อให้บุตร แต่ละคนให้มีความสัมพันธ์กัน โดยส่วนใหญ่เป็นความสัมพันธ์ ด้านเสียงสัมผัสพยางค์ หรือสระ ดังตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

1. ครอบครัวของนายลุย และนางสุกัน

ครอบครัวนี้ตั้งชื่อบุตรทั้ง 6 ว่า นายสีสุพัน นางมะนีวัน นางมะนีวอน นางสีสมพอน นายคอนสะหวัน และนางมะนีจัน โดยนายลุยผู้เป็นบิดา อธิบายเพิ่มเติมว่า บุตรชายคนแรกนั้นตั้งชื่อให้มีเสียงสัมผัสกับชื่อของมารดา คือ คำว่า สุกัน เป็นสีสุพัน เมื่อตั้งชื่อบุตรคนโตว่า สีสุพัน แล้ว จึงเกิดการตั้งชื่อให้มีเสียงสัมผัสกับบุตรคนต่อๆ ไป

2. ครอบครัวของนายสมพิดและนางบัววัน

ครอบครัวนี้มีบุตรชาย เพียง 2 คนก็ตั้งชื่อให้มีเสียงสัมผัสกันคือ นายเสาวะลต และนายกอละกต โดยผู้เป็นมารดาเป็นผู้ตั้งชื่อให้เช่นกัน โดยให้เหตุผลว่าบุตรชายคนแรกเกิดวันเสาร์ จึงตั้งชื่อให้ว่า เสาวะลต และเมื่อมีบุตรชาย คนที่สองเกิดเดือนกรกฎาคม ซึ่งภาษาลาวเรียกว่า เดือนกอละกต เห็นว่ามีเสียง พ้องกับชื่อของคนแรก จึงนำมาตั้งชื่อให้

3. ครอบครัวของนางไมพอน

นางไมพอนมีบุตรชาย 2 คน ผู้เป็นมารดา และบิดาช่วยกันตั้งชื่อ ให้บุตรชายทั้งสอง โดยตั้งชื่อให้มีเสียงสัมผัสกันเช่นกันคือ นายพุดทะลัก และนายลักสะยา โดยนางไมพอนอธิบายว่าตั้งชื่อให้บุตรชายทั้งสองเช่นนี้มิได้

ทราบความหมายของชื่อทั้งสองชื่อ แต่เห็นว่ามีความเสี่ยงที่ไฟเราะ จึงตั้งชื่อให้บุตรทั้งสองมีความเสี่ยงสัมผัสกัน

4. ครอบครัวของนายทองคำ และนางคำห้วน

ครอบครัวนี้ตั้งชื่อให้บุตรสาวของตนมีความเสี่ยงสัมผัสกับชื่อมารดา คือ นางคำห้วน และ เมื่อนางคำห้วนแต่งงานก็ตั้งชื่อบุตรชายให้พ้องกับชื่อของตนว่า นายสุกสะห้วน และตั้งชื่อบุตรสาวให้พ้องกับชื่อพี่ชายว่า นางดาลาวัน

5. ครอบครัวของนางคิด

นางคิด ตั้งชื่อบุตรชายให้พ้องกับชื่อของตนว่า สมพิด โดยกล่าวว่า ชื่อนี้ไม่ทราบความหมายแต่อย่างใด แต่รู้สึกชอบชื่อนี้และมีความเสี่ยงสัมผัสกับชื่อของตน จึงนำมาตั้งให้กับบุตรชาย

นอกจากนี้ยังพบตัวอย่างของชื่อพ้องกับน้องที่มีความเสี่ยงสัมผัสคล้องจองกันอีก เช่น นายเสาสะห้วนและนายจันทะพอน นางติงสะห้วนและนางจันทอม นายผุดสะดีและนางบุญบาละมี นางดาลาวีและนางดาลาวัน ลักษณะเช่นนี้ทำให้ทราบว่าคนลาวนิยมตั้งชื่อบุตรให้มีเสียงสัมผัสคล้องจองกับชื่อของบิดามารดาหรือชื่อของพี่น้องในครอบครัว โดยต่างให้เหตุผลที่เหมือนกันว่า การตั้งชื่อแบบนี้สร้างความรู้สึกที่ดีให้กับทั้งบิดามารดา และญาติพี่น้องในครอบครัว เพราะเสียงฟังไพเราะ เรียกขานง่าย และความใกล้เคียงกันในเสียงเรียกชื่อนี้เองที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่พี่น้องและแสดงถึงอัตลักษณ์ในครอบครัวด้วย

ไมพอน ดวงพะสี (สัมภาษณ์, 17 เม.ย. 2552) ได้กล่าวถึงการตั้งชื่อที่มีสัมผัสคล้องจองกันเช่นกัน แต่เป็นการตั้งให้กับนักเรียนในชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้ตั้งให้ เนื่องจากในสมัยก่อนยังไม่มีเอกสารทางราชการ เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน จึงมีแต่ชื่อเรียกเดิมซึ่งอาจมีพยางค์เดียว หรือมีชื่อซ้ำกัน ครูจึงเป็นผู้ตั้งชื่อให้ โดยครูนิยมตั้งชื่อนักเรียนในห้องให้มีชื่อที่มีความเสี่ยงสัมผัสกัน เช่น ไพวัน ลาวัน คำปัน คำไหม คำใบ สมไฟ บัวไล บัวไซ ทองใบ คำไฟไหมคำ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียกชื่อนักเรียนในชั้น เมื่อทางรัฐบาลเริ่มสำรวจจำนวนประชากร และมีการจัดทำสมุดมะโนครัวขึ้น บิดามารดาก็จะแจ้งชื่อที่ครูตั้งให้เป็นชื่อในเอกสารทางราชการของบุตรของตนต่อไป

2. ความหมายของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อ

ชื่อของคนลาวส่วนใหญ่มักมีคำว่า “คำ” ซึ่งหมายถึง ทองคำ หรือคำที่มีความหมาย หมายถึงอัญมณีสิ่งที่มีค่าอื่นๆ เช่นคำว่า ทอง เพ็ด (เพชร) มะณี (มณี) แก้ว หรือคำที่มีความหมายหมายถึงบุญ คำเกี่ยวกับศาสนาพุทธ หรือสิ่งดีงามอื่นๆ เช่นคำว่า บุน (บุญ) บัว (ดอกไม้ใช้บูชาพระ) สะหวัน (สวรรค์) พอน (พร) โดยตารางต่อไปนี้จะแสดงรายชื่อของคนลาวแบ่งตามหมวดหมู่ความหมายดังนี้

ตารางที่ 1 ความหมายของชื่อ

เพศ ความหมายของคำ	ชาย	หญิง
1. ทองคำ/อัญมณี/สิ่งที่มีค่า	คำ ทองคำ คำมูน คำไบ คำเวียง ไขคำ คำฮ้าง คำปอง แสงคำ กงคำ หงคำ คำใส คำม่น คำเหล็ก ขันคำ ใหม่คำ คำเผื่อ คำมา คำม่วน คำพัน คำผุย คำเพ็ง คำมะนี้ คำพา คำผา อุ้นคำ คำตัน คำมี คำปะเล็ด คำแพง สายคำ คำบั้น คำโง่น ทองสา ทองพัน ทองสี ทองแก้ว ทองคูณ สีทอง ทองเขียน ทองเลื่อม ทองปะเล็ด ทองสูง วันทอง สายทอง คำแก้ว แก้วนิน ทองแก้ว กิแก้ว เพ็ด เพ็ดสะหมอน สมเพ็ด สอนเพ็ด	ไกคำ ตูลาคำ คำผุย คำมิว คำเบี่ยง คำห้วน คำหาว คำหล้า คำกม คำพอน พูคำ เบี่ยงคำ สายคำ กิ่งคำ ดิงคำ คำเพี้ยน คำเหล็ก คำฮ้วน คำก้อน คำแบ่ง คำแผ่น คำวาน คำพา วันคำ ทอง วันทอง ขนทอง บัวทอง เวียงทอง ทองเขียน ทองสะหวัน ไม่ทอง ทองวัน มะไลทอง ทองเหลือง ทองปะเล็ด เพดมะนี้ แสงมะนี้ มะนีจัน เกดมะนี้ กองมะนี้ แก้วมะนี้ แก้วมะนีวง เวียงแก้ว เขากแก้ว ลำแก้ว พูแก้ว เกดแก้ว เกียงแก้ว กองแก้ว อุโลเงิน
รวม (ชื่อ)	53	51
2. บุญ คำเกี่ยวกับศาสนาพุทธ หรือสิ่งดีงามอื่นๆ	บุนส่ง บุนเลื่อม บุนทัน บุนเทียม บุนทอน บุนทะวี บุนทัด บุนแท่ง บุนแสง บุนล่อม บุนสี บุนตา บุนตอม บุนยอ บุนยง บุนล่อม บุนเลี้ยง บุนคง บุนมาก บุนสวน บุนเพ็ง บัวเงิน บัวออน บัวสี บัวลิน บัวเวียง บัวไล บัวผัน บัววัน บัวไซ บัวสอน บัวไล คำพอน คอนสะหวัน สุกสะหวัน เสาสะหวัน สาดสะดา	บุนสวน บุนยัง บุนถม บุนตั้ง บุนหัน บุนแตง บุนพบ บุนมา บุนสด บุนนำ บัวจัน บัวคำบุน บัวสะหวัน บัวทอง บัวคำ บัววัน บัวเคือ บัวไซ บัววอน บัวไล บัวสี บัวซอง บัวสอน บัวเทบ พอนพัน ไม่พอน สีสมพอน พอนทิบ ทิพพะวอน สอนสะหวัน ดิงสะหวัน สมสะหวัน พุดทะสอน พอนพะสง
รวม (ชื่อ)	37	34

จากข้อมูลตารางข้างต้น ทำให้เห็นว่า ชื่อที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับทองคำ อัญมณี หรือสิ่งที่มีค่านั้น พบมากที่สุด โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 104 ชื่อ และกลุ่มที่มีความหมาย หมายถึง บุญ คำเกี่ยวกับศาสนาพุทธ หรือสิ่งดีงามอื่นๆ มีจำนวนทั้งสิ้น 71 ชื่อ จะเห็นได้ว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการนำคำเหล่านี้มาใช้ในการตั้งชื่อในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ทั้งชื่อบางชื่อยังสามารถนำมาใช้ตั้งชื่อได้ทั้งเพศชาย และเพศหญิง เช่น คำผุย บัววัน บัวไข วันทอง บุญทัน เป็นต้น

นอกจากชื่อที่มีคำว่า คำ ทอง เพ็ด (เพชร) มะณี (มณี) แก้ว บุญ (บุญ) บัว สะหวัน (สุวรรณ) พอน (พร) ยังพบคำที่นิยมใช้คำอื่นๆ ด้วย แต่มีจำนวนไม่มากเท่ากับกลุ่มความหมาย 2 กลุ่มนี้ เช่น คำที่มีความหมาย หมายถึง ความยิ่งใหญ่ อำนาจ ชัยชนะ อาวุธ หรือปัญญา เช่น หลวง (ใหญ่) กองไซ วอละจัก พากพุม ไชยะลิด อัดสะวิน สีเวียงไซ สอนไซ พุดมีไซ เวียงไซ ซึ่งคำเหล่านี้ปรากฏเฉพาะคำที่ใช้เรียกชื่อเพศชาย ส่วนความหมายที่หมายถึง ผู้หญิง หรือความงาม ก็พบเช่นกัน เช่น ไพจิต สุดาวัน ทิดาทิบ มะโนลา ดาลุนนี ลัดสะหมี่ ลัดตะนา ลัดดาวัน ซึ่งชื่อเหล่านี้พบเฉพาะเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำร่วมกันระหว่างเพศชาย และเพศหญิง ดังตัวอย่าง ข้อมูลกลุ่มความหมาย 2 กลุ่มในตารางที่ 1 ข้างต้น สำหรับชื่อที่มีความหมายอื่นๆ ก็พบเช่นกัน เช่น กลุ่มที่มีความหมายหมายถึง พระอาทิตย์ พระจันทร์ หรือวันเพ็ญ ในชื่อว่า สุลิยา สุลี จันเพ็ง จันทะลา แสงจัน กงจัน กลุ่มที่มีความหมายหมายถึงป่า ในชื่อว่า ไผวัน ไผสัน พะนาวัน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปคือ ชื่อที่มีความหมายหมายถึงสิ่งที่มีค่า เช่น ทองคำ อัญมณี แก้ว เพชรนิลจินดาต่างๆ นั้น คนลาวนิยมนำมาตั้งชื่อมากที่สุด เนื่องจากเป็นชื่อที่มีความหมายเชื่อมโยงไปสู่ความร่ำรวยเงินทองและทรัพย์สิน ลำดับรองลงมาคือชื่อที่มีความหมายหมายถึงบุญ คำที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธ พุทธสิ่งประเสริฐ หรือสิ่งดีงามอื่นๆ คนลาวก็นิยมนำมาตั้งชื่อเช่นกัน นอกจากนี้ ก็ยังพบคำที่มีความหมายอื่นๆ ด้วย แต่มีจำนวนไม่มาก เช่น ความหมายเกี่ยวข้องกับอำนาจ ชัยชนะ ผู้หญิง ความงาม และธรรมชาติรอบตัว เป็นต้น

3. การใช้คำเรียกชื่อระบุเพศที่แตกต่างกันระหว่างคนลาวและคนไทย

จากผลการศึกษาทำให้พบลักษณะความแตกต่างกันของการตั้งชื่อ โดยแสดงถึงเพศ ระหว่างชื่อคนลาวและคนไทย ทำให้ผู้วิจัยพบข้อมูลที่น่าสนใจ บางประการ เมื่อผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงชื่อบางชื่อ ผู้วิจัยเข้าใจว่าเป็นชื่อของเพศชาย แต่กลับเป็นชื่อเพศหญิง หรือบางชื่อน่าจะเป็นชื่อของเพศหญิง กลับเป็นชื่อของเพศชาย ทั้งนี้ผู้วิจัยเปรียบเทียบกับชื่อของคนไทย เป็นสำคัญ เพราะชื่อบางชื่อนั้น คนไทยนิยมตั้งชื่อเฉพาะเพศชาย ด้วยความหมายหมายถึง ดวงอาทิตย์ หรือความแข็งแรง แต่พบว่าคนลาวนำมาตั้งชื่อทั้งเพศชาย และเพศหญิง หรือชื่อที่มีความหมายหมายถึงความงาม ความพิสมัย ซึ่งคนไทยนิยมตั้งชื่อเพศหญิง แต่พบว่าคนลาวนำมาตั้งชื่อทั้งเพศชาย และเพศหญิง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 คำที่คนไทยนิยมตั้งชื่อเพศชาย ในภาษาลาวตั้งชื่อทั้งเพศชาย และเพศหญิง

ตัวอย่างชื่อที่คนไทยนิยมตั้งให้เพศชาย แต่คนลาวนิยมตั้งให้ทั้งเพศชาย และเพศหญิง เช่น สุลิยา แสงสุลี แสงดาววัน หัดสะดี (ช้าง) สมบัติ เป็นต้น

3.2 คำที่คนไทยนิยมตั้งชื่อเพศหญิง ในภาษาลาวสามารถใช้กับทั้งเพศชายและเพศหญิง

ตัวอย่างชื่อที่คนไทยนิยมตั้งให้เพศหญิง แต่คนลาวนิยมตั้งให้ทั้งเพศชายและเพศหญิง เช่น สมพิด พิดสะไหม จันทะพอน ดาว ผุดสะดี ดาลาลัด พุดดาวสะหวัน เพ็ดดวงใจ สมสะหวัน เป็นต้น

จากข้อมูลเหล่านี้ พบว่าคนลาวไม่ได้ให้ความสำคัญว่าคำใดใช้เฉพาะเพศใดมากนัก แต่ให้ความสำคัญว่าคำใดมีความหมายดี คำใดมีเสียงไพเราะ เหมาะสมกับบุตรหลานของตนก็สามารถนำมาตั้งชื่อได้ ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นได้ว่าในความคิดเห็นของคนลาวนั้น ไม่ได้มีกรอบความคิดว่าคำใดต้องเหมาะสมกับเพศใด เน้นเพียงแต่ความหมายที่ดี หรือมีเสียงไพเราะ มีเสียงสัมผัสกับสมาชิกคนอื่น ๆ ก็สามารถนำมาตั้งชื่อให้กับบุตรหลานของตนได้

ในทัศนะของผู้วิจัยเอง กอปรกับข้อมูลสัมภาษณ์นั้น ทำให้ทราบเหตุผลที่มีการตั้งชื่อด้วยคำที่ไม่ระบุเพศอีกประการหนึ่งคือ คนลาวส่วนหนึ่ง

ไม่ทราบความหมายที่แท้จริงของชื่อตน เนื่องด้วยภาษาลาวมีคำพ้องรูปพ้องเสียงจำนวนมาก คำลาวเดิม กับภาษาบาลีสันสกฤตมีตัวสะกดที่เหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน ทำให้เกิดการใช้คำเรียกชื่อที่มีคำคำนึงถึงเพศได้ เช่น ชื่อว่า หัดสะดี (ช้าง) ผู้เป็นเจ้าของชื่อก็ให้สัมภาษณ์ว่า พ่อแม่ของตนไม่ทราบความหมายของคำนี้แต่อย่างใด เห็นว่าบุตรสาวของตนเกิดวันพฤหัสบดี จึงนำคำนี้มาตั้งชื่อให้ เพราะเข้าใจว่า “หัดสะดี” มีความหมายว่า “พฤหัสบดี” หรือชื่อวาเสวระลด ผู้เป็นมารดาให้สัมภาษณ์ว่า ไม่ทราบความหมาย จึงตั้งชื่อนี้ให้ เพราะบุตรชายของตนเกิดวันเสาร์ ก็นำคำว่า เสวระลด มาตั้งชื่อให้

อภิปรายผล

การตั้งชื่อของคนลาวมีลักษณะการใช้คำที่เจ้าของภาษาให้ความสำคัญด้านเสียง และความหมายของคำด้านใดด้านหนึ่ง หรือควบคู่ไปด้วยกันทั้งสองด้าน ด้วยการตั้งชื่อให้เกิดความไพเราะด้านเสียง สัมผัสกับชื่อของบิดามารดา หรือให้บุตรแต่ละคนมีชื่อที่มีเสียงสัมผัสกัน สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการให้เกิดสายสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างบุคคลในครอบครัวให้เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน แสดงถึงสายสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และ พี่น้องร่วมสายโลหิตเดียวกัน ด้วยตัวแทนของเสียงเรียกชื่อที่มีสัมผัสเรียงร้อยคล้องกันไปตั้งแต่บิดามารดา ไปถึงบุตร หรือระหว่างบุตรด้วยกัน ซึ่งชื่อบางชื่อก็ไม่ได้คำนึงถึงความหมายคำนึงถึงแต่เรื่องเสียง ด้วยเหตุผลคือไม่ทราบความหมายที่แท้จริง แต่เคยพบเห็นคำๆ นี้ แล้วนึกพึงใจ และคิดว่าเหมาะสมกับบุตรของตน หรือมีเสียงสัมผัสกับชื่อของสมาชิกในครอบครัว ก็นำมาตั้งชื่อให้

สำหรับเรื่องความหมายของชื่อ คนลาวให้ความสำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะคำที่สื่อถึงความร่ำรวย เช่น “คำ” ซึ่งหมายถึง ทองคำ หรือคำอื่นๆ ที่มีความหมาย หมายถึงอัฐมณีสถิตที่มีค่าอื่นๆ เช่นคำว่า ทอง เพ็ด (เพชร) มะนี (มณี) แก้ว หรือคำที่มีความหมายหมายถึงบุญ คำที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธ หรือสิ่งดีงามอื่นๆ เช่นคำว่า บัว (ดอกไม้บูชาพระ) สะหว่น (สวรรค์) พอน (พร) นั้นคนลาวนิยมนำมาตั้งชื่อให้กับบุตรหลานของตนเช่นกัน

นอกจากนี้คำที่ระบุเพศในการตั้งชื่อในภาษาลาวยังมีจำนวนน้อย เนื่องจากคนลาวให้ความสำคัญกับเสียงสัมผัส และความหมายของคำมากกว่า การคำนึงว่าคำใดเหมาะสมกับเพศใด สะท้อนให้เห็นถึงความไม่จำกัดด้านการใช้คำในการเรียกชื่อด้วยว่าคำใดมีเสียงไพเราะ ความหมายดีก็นำมาตั้งชื่อได้ทั้งชายหญิง ด้วยสาเหตุนี้เองทำให้พบข้อมูลของคำเรียกชื่อบางคำที่เมื่อเปรียบเทียบกับชื่อของคนไทยในความหมายเดียวกันแล้วนั้น คนลาวสามารถนำชื่อเหล่านั้นมาตั้งชื่อได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในขณะที่คนไทยมีค่านิยมที่จำกัดว่าคำใดใช้เฉพาะเพศชาย หรือเพศหญิง กล่าวคือมีข้อจำกัดเรื่องความหมายว่าคำใด และความหมายใดเหมาะสมกับเพศใด อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ทำให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคำระบุเพศที่ใช้ตั้งชื่อของคนลาวในอนาคตว่า คำที่มีใช้ตั้งชื่อร่วมกันเริ่มมีจำนวนน้อยลง เช่น คำว่า คำ(ทอง) สอน สี จัน สะหวัน พอน เพ็ด แก้ว เวียง ซึ่งสามารถนำมาตั้งชื่อได้ทั้งชายและหญิง แต่ปัจจุบันลดลงเหลือคำว่า คำ เพ็ด แก้ว เวียง สะหวัน ซึ่งยังคงใช้ตั้งชื่อได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงในกลุ่มอายุน้อย ในขณะที่เดียวกันคำที่ระบุเพศก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เช่น อะนุสิด กองไซ วอละจัก พากพุม สุมเมต ไชยะลิด อัดสะวิน สอนไซ เวียงไซ พบใช้ในการตั้งชื่อเฉพาะเพศชาย และมะนีจัน เกดแก้ว พอนทิบ ทิดาทิบ ไพจิต สูดาวัน มะโนลา ดาลุนี ลัดสะหมี่ ลัดตะนา ลัดดาวัน พบใช้ในการตั้งชื่อเฉพาะเพศหญิง นั้นแสดงให้เห็นแนวโน้มของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อร่วมกันทั้งเพศชายและเพศหญิงนั้นยังคงเป็นคำภาษาลาวเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคำที่ใช้ในการตั้งชื่อที่ระบุเพศนั้น ส่วนใหญ่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตดัดตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น

บรรณานุกรม

- จริญญา ธรรมโชโต. (2540). การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อเล่นของคนไทยในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรรุณศรี มูลสวัสดิ์. (2535). การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของชาวล้านนาในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ชมพูนุช โพธิ์ทองคำ. (2541). “การตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงไปตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นันทนา รณเกียรติ. (2531). ลักษณะการตั้งชื่อเล่นในภาษาไทย. ภาษาและภาษาศาสตร์ 6, 50-62.
- พัฒน์ เพ็งผลา. (2543). บาลีสันสกฤตในภาษาไทย. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มณฑล คงแถวทอง. (2539). สรุปรายงานการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาว ค.ศ. 1975-1992. สำนักวิจัยสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- โยชิยุกิ มาซุฮาร่า. (2546). ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของราชอาณาจักรลาว ล้านช้าง : สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 14-17 จาก “รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป” ไปสู่ “รัฐกึ่งเมืองท่า”. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- รัตนา จันทรเทวี่ และ คณะ. (2546). วรรณกรรมกับสังคมลาว. รายงานการวิจัย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : เอกสารอัดสำเนา.
- รัตนา จันทรเทวี่. (2548). ประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมภาษาในการตั้งชื่อของไทยแมน. สังคมลุ่มน้ำโขง., 1, (3). 149-165.
- วรางคนา สว่างตระกูล. (2540). การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อของคนไทยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระพงศ์ มีสถาน. (2543). พจนานุกรมลาว-ไทย. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุมาลี นิยมานุกาพ. (2544). อันว่าชื่อนั้นสำคัญไฉน. ภาษาและวัฒนธรรม., 20, (2). 81- 86.
- สุภาพร มากแจ้ง. (2525). ภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทย. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.

- สุภาพรณ ณ บางช้าง. (2527). **การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทย.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ วีรศาสตร์. (2543). **ประวัติศาสตร์ลาว 1779-1975.** กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และ สุขุมาวดี ขำหิรัญ. (2527). **การตั้งชื่อหมู่บ้านของ
อำเภอเมืองสุรินทร์.** สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โสภณา ศรีจำปา. (2529). **วัฒนธรรมการตั้งชื่อและการเรียกชื่อของชาวเวียดนาม.**
ภาษาและวัฒนธรรม, 6, (2). 99-109.
- Orasa Khonphutphro. (2002). **English Loan Words in Lao.** Mahidol University.
- Suzman Susan M. (1994). **Name as Pointers : Zulu Personal Naming
Practices.** Language in Society 23, 253-272.
- คำข่มืบ พิมอินท. (2545). **วัฒนธรรมภาษาลาว.** วรจัน : มะขากิยะยาไฉแย่งอุดาถลาว.
- พอนละขัวบ พวงสะบ. (1980, สักข). **ถาวมสิมขัณฮองปะดากิณไท-ลาว.** ขันมะสิม, หน้า 9.
- สิมแสวง ไชยะวิง. (2005). **อักขระนามกิมลาว.** วรจัน : โรงพิมพ์แย่งลัก.
- สิวรงแอก ภอนนิวิง. (2005). **อักขระนามกิมพาสาลาว.** มะฮอนขลวงวรจัน : โรงพิมพ์แย่งลัก.
- สิระณิย สุธันนิ. (1996). **ขันขากู้งักพาสาลาดกิยะยาสาน มีละกิล้านอุ้ง,** 1(1), 98-99.